

впевнено вийти на сцену та успішно виконати концертну програму.

### Список використаних джерел

1. Васильсва<sup>°</sup>Л.<sup>°</sup>Л. Досвід впровадження дистанційного навчання у фахову підготовку майбутнього вчителя музичного мистецтва // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2017. № 7 (71). С. 48-58.
2. Головачук<sup>°</sup>Т.<sup>°</sup>І., Адамова<sup>°</sup>І.<sup>°</sup>З. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми // *Витоки педагогічної майстерності: науковий журнал*, 2012. Вип. 10. С. 3-6.
3. Демида<sup>°</sup>Б.<sup>°</sup>А., Сагайдак<sup>°</sup>С.<sup>°</sup>М., Копил<sup>°</sup>І.<sup>°</sup>Ю. Системи дистанційного навчання : огляд, аналіз, вибір. Львівська політехніка, 2011. 101<sup>°</sup>с.
4. Дубовий<sup>°</sup>З.<sup>°</sup>С. Формування самостійності майбутніх учителів музики у процесі дистанційного навчання // Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидат педагогічних наук. Кривий Ріг, 2019.
5. Заболотний<sup>°</sup>І.<sup>°</sup>П. Диригентсько-хорова педагогіка як мистецько-освітній феномен // *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. Тернопіль, 2020. Вип. 1. С. 47–53.
6. Коваленко<sup>°</sup>А.<sup>°</sup>С. Організація концертних заходів гітаристів в умовах дистанційного навчання // *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2020. Вип. 4. С. 26-31.

**Волкова Олена,**

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

**Ловка Марія,**

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

**Поливач Катерина,**

викладачка Полтавської міської школи  
мистецтв «Мала академія мистецтв»  
імені Раїси Кириченко (м. Полтава)

## РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ КОМПОЗИЦІЇ

***Анотація.** В статті окреслюється питання пошуку ефективного методичного підходу до організації уроків композиції в початковій мистецькій школі, презентовано результати практичного досвіду створення умов розкриття художнього потенціалу кожного вихованця.*

***Ключові слова:** композиційне мислення, художня творчість, вікові особливості, об'єктивні закони композиції, природа мистецтва.*

***Постановка проблеми.** Картина, як справжній твір мистецтва, лише тоді має цінність, коли вона змушує серце глядача відгукнутися, вступити в діалог з творцем, а сама художня творчість має значення за умови, якщо в її процесі розкривається багатство внутрішнього світу майстра. Саме тому потрібно, щоб урок композиції в школі початкової мистецької освіти дарував вихованцям радість бути справжніми художниками.*

***Ступінь вивчення проблеми.** Питання законів композиції завжди було актуальним для кожної епохи, для окремого художнього напрямку, школи та творчості окремого майстра. Композиційна техніка змінювалася відповідно до того, як змінювались задачі мистецтва та народжувалися творчі індивідуальності окремих художників. Теорію та методику навчання композиції досліджують у своїх наукових працях такі видатні вчені, художники-педагоги, мистецтвознавці: М. В. Алпатов, М. М. Волков, В. С. Кузін, Н. М. Ростовцева, О. Л. Голубєва тощо.*

***Виклад основного матеріалу.** Розвиток композиційного мислення серед завдань початкової мистецької освіти також посідає чи не найголовніше місце. Проблема ефективної методики при роботі з учнями елементарного та базового підрівня зберігає свою актуальність і сьогодні. Неможливо за роки навчання познайомити учнів з усім багатством*

композиційних технік, яку подарували нам історичні епохи та великі майстри. І вікові особливості учнів початкової та середньої школи не розраховані на схоластично-репродуктивне сприйняття матеріалу. В цей віковий період важливо створити умови для розвитку композиційного мислення, здатного в майбутньому не тільки освоїти будь-які існуючі композиційні техніки, але й створювати власні, залежно від поставлених художніх задач. Тому в основі методики роботи з учнями початкової мистецької освіти повинні лежати універсальні закономірності художньої творчості, об'єктивні закони композиції, які невіддільні від самої природи мистецтва.

Зазвичай в навчальних програмах як теми та модулі виділяються окремі засоби та прийоми композиційної діяльності, зокрема: композиційний центр, симетрія, асиметрія, пропорції, ритм, статика, динаміка, рух, світло, колір, формат, контраст, нюанс тощо. Поставлені ж в цих програмах завдання зорієнтовані на свідоме оперування даними правилами і прийомами. У практичній діяльності з учнями ми зустрічаємося з проблемою, що такий підхід не розвиває в дитини відчуття себе як художника, не залучає інтуїцію, емоційне переживання та безпосередні почуття від внутрішнього проживання образу. Тому виникла потреба відійти від звичної схеми навчальної практики «знайомство з прийомом-застосування його на практиці» та знайти такі умови композиційної діяльності учнів, щоб внутрішнє переживання образу, наявні художні матеріали та потенціал самої площини зображення перетворили учня на маленького творця.

Підставою для такого підходу стали наукові праці М. М. Волкова, Є. А. Кібрика, Ф. В. Ковальова, М. М. Писанки, В. А. Фаворського. Так з'явилася серія послідовних завдань.

1. «Ритмічна організація площини». Основна задача полягає в тому, щоб без предметного зображення, використовуючи тільки характер ліній та їх взаємодію з картинною площиною, створити настрій, передати емоційне враження і почуття.

2. «Обмежений колір». Завдання полягає в тому, щоб обрати для втілення задуму лише один максимально виразний колір, а підібравши до нього один додатковий та один ахроматичний, створити гармонію та рівновагу на форматі листа.

3. «Головна пляма». Героєм композиції одразу стає людина – найцікавіший об'єкт дослідження і зображення, а прийом аплікації дає змогу юному художнику знайти оптимальне розташування головної плями, дослідити на практиці як змінюється рівновага при її переміщенні.

4. «Розкрити образ». Створити історію за допомогою введення деталей.

Практика показала, що дану серію завдань можна пропонувати учням різних вікових категорій. До того ж вона стала дієвим методом збагачення творчого досвіду і для дорослих людей, які залучені до художньої діяльності. Постійно організовуючи процес виконання завдань з композиції за визначеними вище етапами, ми почали спостерігати, що змінюється сама модель мислення учнів і модель сприйняття ними оточуючої дійсності, а кожен результат творчості, кожен дитячий малюнок завжди неповторний, самостійний і гармонійний. Головне ж досягнення окресленого методичного підходу – це прагнення дитини творити, її сміливість, активність, віра у власні сили і можливості.

**Висновки.** Отже, в умовах прискорених темпів суспільного життя, інформативної перенасиченості простору, постійної психічної виснаженості дитина як ніколи потребує творчості, народженої з глибини її душі. Саме такий потенціал ми знайшли в методично правильно організованих уроках композиційної діяльності.

#### Список використаних джерел

1. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві. К. : Вища школа, 1995. 63 с.
2. Кондратова В. В., Попова Л. М. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках образотворчого мистецтва : навчально-методичний

посібник. Кіровоград : Видавництво обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського, 2012. 32 с.

3. Збірник робіт переможців Всеукраїнського конкурсу навчальних програм для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів з напрямку «Образотворче мистецтво». Київ : Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2014. 179 с.

**Врублевська Юлія,**

викладачка театрального відділення  
Полтавської міської школи мистецтв  
«Мала академія мистецтв»

імені Раїси Кириченко,

**Скиба Тетяна,**

концертмейстерка театрального  
відділення Полтавської міської школи  
мистецтв «Мала академія мистецтв»  
імені Раїси Кириченко (м. Полтава)

## **МЕТОДИКА ПОЄДНАННЯ ПЛАСТИКИ ЛЯЛЬКИ І СЛОВА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ПРЕДМЕТУ «ОСНОВИ ГРИ АКТОРА З ЛЯЛЬКОЮ»**

*Анотація.* У статті розглядається проблема опанування учнями театрального відділення шкіл естетичного виховання вміння поєднувати пластику ляльки зі сценічною мовою в процесі навчання з предмету «Основи гри актора з лялькою». Проаналізовані типові помилки учнів під час керування ляльками різних систем та їх «озвучення», доведено нагальність введення методичного тренінгу, який базуватиметься на поєднанні двох дисциплін – майстерності актора театру ляльок зі сценічною мовою. Пропонується систематизувати ігрові вправи від простої до складної, що допоможуть учням органічно поєднати пластику ляльки і слово в момент сценічної дії.